

Xizmatlar sohasining rivojlanishi – iqtisodiyotning asosiy bo'g'ini

Xizmatlar sohasi zamonaviy iqtisodiyotni rivojlanishining asosiy yo'nalishlari orasida ustunlik mavqeini egallaydi.

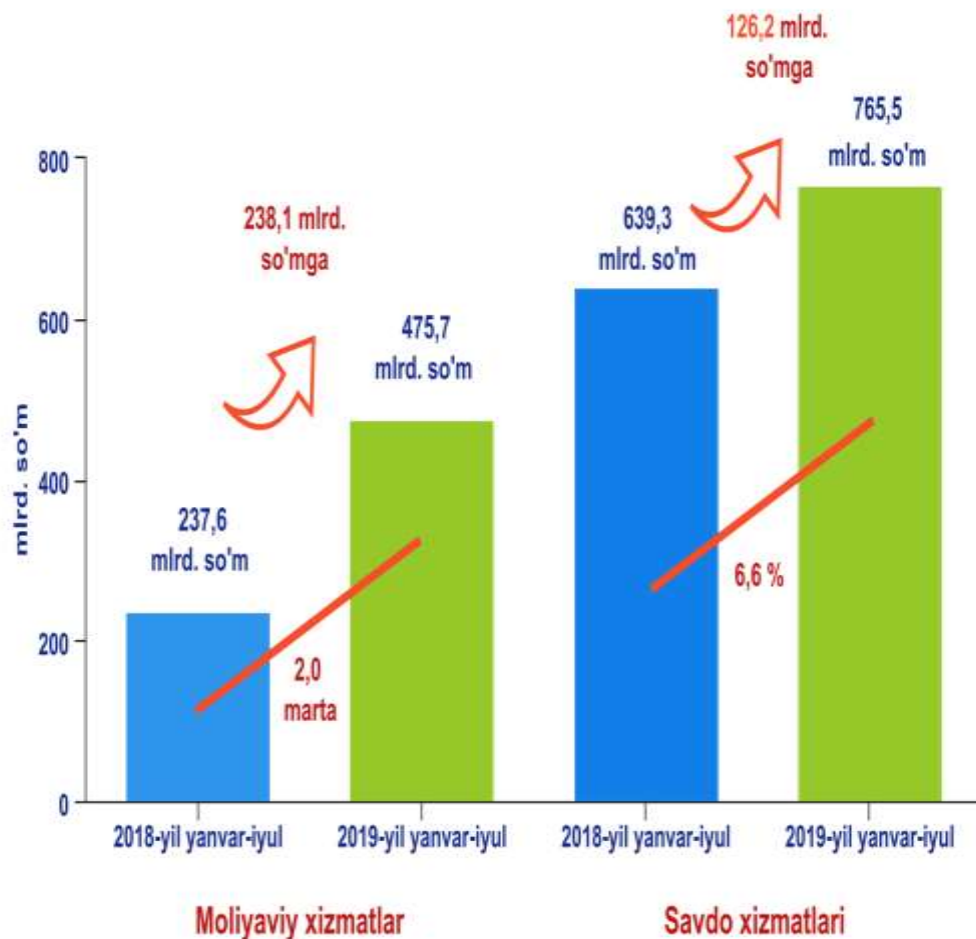
Bu murakkab ko'p qirrali mexanizm bo'lib, savdo va transportdan tortib ta'lim va sug'urta xizmatlarigacha bo'lgan keng doiradagi faoliyatni qamrab oluvchi zamonaviy iqtisodiyotning istiqbolli tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Restoran va mehmonxona, sataroshxona va ta'mirlash ustaxonalari, sport klublari va ta'lim muassasalari, sayyohlik kompaniyalari, auditorlik va konsalting kompaniyalari, banklar, poliklinikalar, sanatoriylar, dam olish uylari - bularning barchasi xizmatlar sohasiga taalluqlidir.

Xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining hududiy va ijtimoiy harakatchanligini, yangi xo'jalik hududlarini o'zlashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini va moddiy mahsulotlar iste'molini oshirishni ta'minlaydi.

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2019-yil yanvar-iyul oylarida ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 2221,4 mlrd. so'mga teng bo'ldi. Uning nominal hajmi 500,3 mlrd. so'mga oshdi. Taqqoslama ekvivalentda, o'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish 18,8 % ni tashkil etdi.

Iqtisodiyot tarmoqlarida xizmatlarning o'sishiga ta'sir ko'rsatgan alohida xizmat turlarining ko'rsatkichlari

O'tgan yilga nisbatan aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 341,6 ming so'mga oshdi va 1634,7 ming so'mga teng bo'ldi, o'sish 16,3 % ni tashkil etdi.

Xizmatlar faoliyatining xilma xilligi, shuningdek, xizmatlar sohasidagi turli faoliyatlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar ushbu sohaning jadal rivojlanishi uchun omil bo'lib xizmat qiladi.

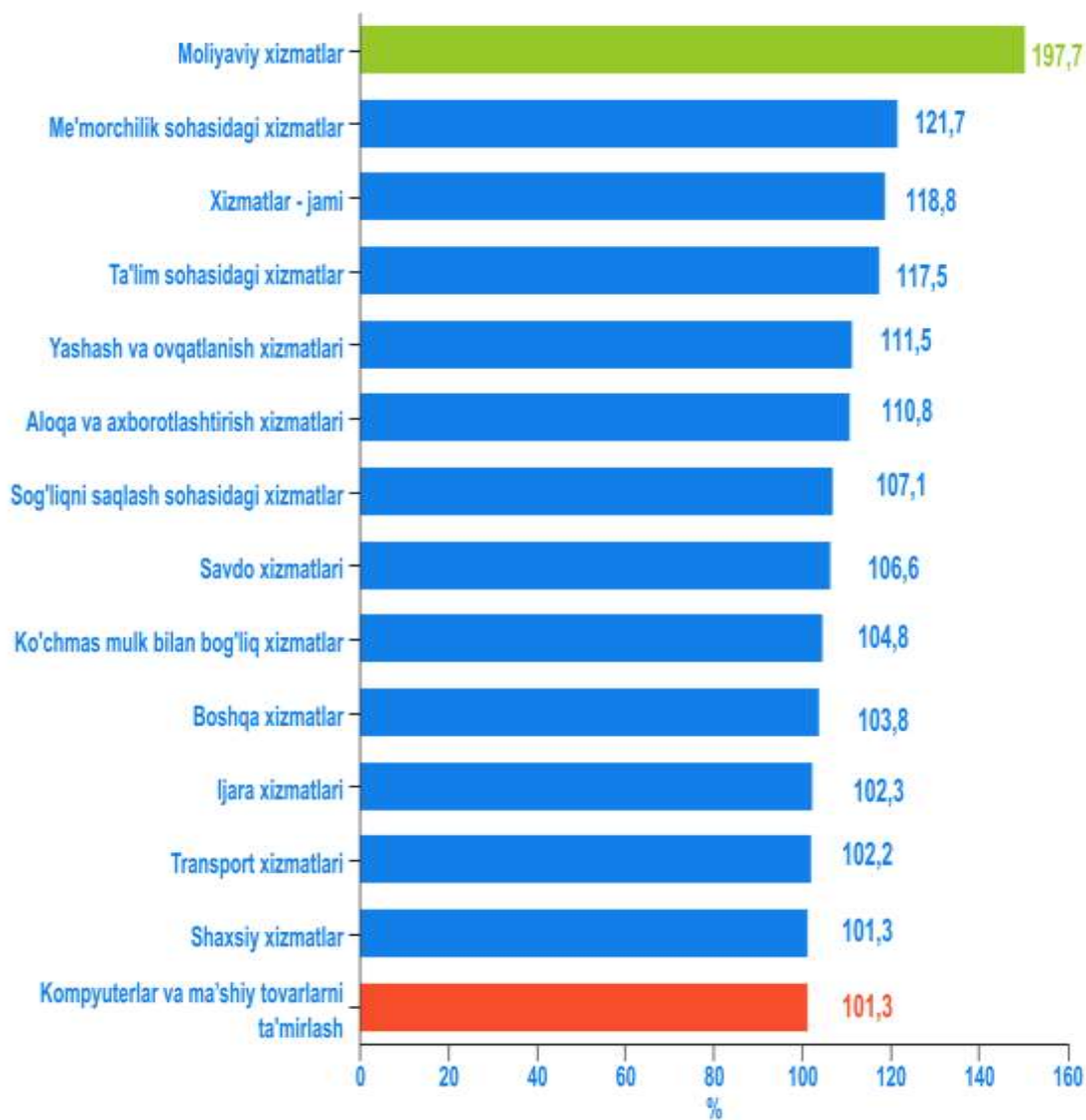
Misol uchun, mehmonxona xizmatlari umumiy ovqatlanish xizmatlari, savdo va maishiy sohaga tegishli xizmatlarni chetlab o'tmaydi. Mazkur holatlarda birining boshqasiga chambarchas bog'liqligini kuzatish mumkin.

Ichki talabni muvozanatli rag'batlantirish va mahalliy xizmat ishlab chiqaruvchilarni rivojlantirishga har tomonlama ko'maklashish bo'yicha ko'rilayotgan choralar xizmatlarga bo'lgan iste'mol talabining tarkibidagi o'zgarishlarni ta'minladi. Transport va mobil aloqa xizmatlari, oilaviy tadbirlar va dam olishni tashkil qilish, Internet xizmatlari, maishiy, sog'liqni saqlash va ta'lim xizmatlariga bo'lgan talab ortdi.

Deyarli barcha hududlarda ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining o'sishiga ko'rsatilgan xizmatlar tarkibida moliyaviy va transport xizmatlari, savdo, aloqa va axborotlashtirish kabi xizmatlarning ulushini ortishi ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Eng yuqori o'sish sur'atlari moliyaviy xizmatlar (197,7 %), me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar (121,7 %), ta'lim xizmatlari (117,5 %), yashash va ovqatlanish xizmatlari (111,5 %), va aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (110,8 %) qayd etildi.

2019-yil yanvar-iyul oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'atlari, %

**2019-yil yanvar-iyul oylarida iqtisodiy faoliyat turlari
bo'yicha ishlab chiqarilgan xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari**

	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilga nisbatan o'sish sur'ati, %
Xizmatlar - jami	2221,4	118,8
shu jumladan:		
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	111,0	110,8
Moliyaviy xizmatlar	475,7	197,7
Transport xizmatlari	365,8	102,2
shu jumladan: avtotransport xizmatlari	354,4	101,7
Yashash va ovqatlanish xizmatlari	66,0	111,5
Savdo xizmatlari	765,5	106,6
Ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar	59,7	104,8
Ta'lim sohasidagi xizmatlar	74,0	117,5
Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	38,7	107,1
Ijara xizmatlari	48,6	102,3
Kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar	59,2	101,3
Shaxsiy xizmatlar	65,8	101,3
Me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar	32,5	121,7
Boshqa xizmatlar	58,9	103,8

Yuqori bo'lmagan o'sish sur'atlari shaxsiy xizmatlar va kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar (101,3 %), transport xizmatlari (102,2 %) kuzatildi.

Joriy davrda ko'rsatilgan bozor xizmatlarining umumiy hajmida savdo xizmatlari ulushi eng katta 34,5 % ni tashkil etdi.

Transport xizmatlari hajmining oshishi yuk va yo'lovchi tashish xizmatlariga bo'lgan talabning oshishi bilan bog'liq bo'lib, bu o'z navbatida turizm faoliyatini jadal rivojlantirish, savdo tarmog'ini kengaytirish, binolar va inshootlarni qurish va rekonstruksiya qilish bo'yicha loyihalarni davom etishi bilan bog'liq.

2019-yil yanvar-iyul oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining tarkibi, %

Shu bilan birga, eng yuqori ulush moliyaviy xizmatlar (21,4 %), transport xizmatlari (16,5 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (5,0 %), ta'lim

sohasidagi xizmatlar (3,3 %), shuningdek ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar va boshqa xizmatlarda (2,7 %) kuzatildi.

Savdo tarixiy jarayonning eng qudratli omillaridan biri hisoblanadi. Tarixda bunday davr yo'qki, ijtimoiy hayotga uning ta'siri kamroq yoki ko'proq darajada ko'rsatilmagan payti bo'lmagan, mamlakat ichida oddiy ayirboshlash bilan boshlanib va butun dunyo bo'yicha tarqalgan murakkab tijorat operatsiyalari tarmog'i bilan yakunlanadi.

Har xil turdagi savdo munosabatlari doimo ijtimoiy hayotning turli jihatlariga javob beradi.

Savdo xizmatlari

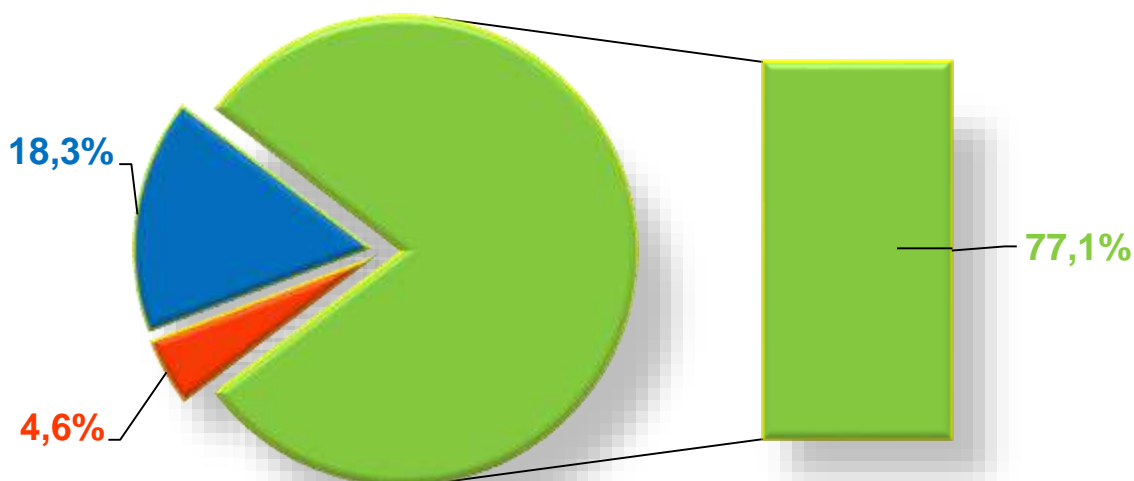
2019-yil yanvar-iyul oylarida ko'rsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmidagi savdo xizmatlarining ulushi 34,5 % ni tashkil etib, bu 765,5 mlrd. so'mga teng bo'ldi.

Chakana savdo xizmatlari umumiy savdo xizmatlari hajmining qariyb to'rt dan uchi – 77,1 % ga to'g'ri keladi.

2019-yil yanvar-iyul oylarida ulgurji savdo xizmatlarining ulushi (avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari) 18,3 % ga yetdi.

Avtomobillar va mototsikllarning ulgurji va chakana savdosi bo'yicha xizmatlar, jumladan, avtomobillar va mototsikllarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlarni qo'shgan holda savdo xizmatlarining umumiy hajmidagi ulushi 4,6 % ni tashkil etdi.

2019 yil yanvar-iyun oylarida
savdo xizmatlari tarkibi, %

- Avtomobillar va mototsikllar ulgurji va chakana savdosi, jumladan, ularni ta'mirlash xizmatlarini qo'shgan holda
- Ulgurji savdo xizmatlari (avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari)
- Avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari chakana savdo bo'yicha xizmatlar

Bugungi kunda etakchi o'rinlarni nafaqat savdo va transport kabi doimiy yangilanib borayotgan an'anaviy faoliyat turlari, balki tez o'sib borayotgan bilimga asoslangan biznes va ijtimoiy-madaniy xizmatlar ham egallaydi.

2019-yil yanvar-iyul oylarida moliyaviy xizmatlar hajmi 475,7 mlrd. so'mga teng bo'lib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 197,7 foizga oshdi.

Moliyaviy xizmatlar umumiy hajmida sug'urta va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlarning ulushi 90,5 % ni tashkil etadi.

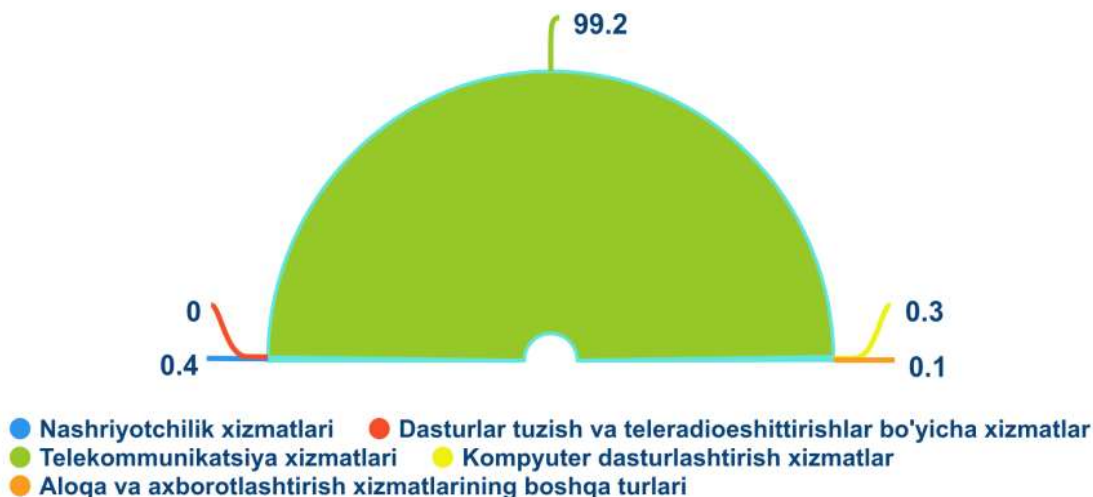
Zamonaviy biznesni amalga oshirish uchun zarur shart-sharoit hozirgi zamon infratuzilmasidan foydalanish hisoblanadi. Yirik bozorlar, Internet-savdo, xom-ashyo, komponentlar va texnologiyalarni izlash, reklama va marketing faoliyati, jarayon va texnologiyalar tizimini boshqarish, shuningdek raqamli tizimlarga xizmat ko'rsatish

bo'yicha ixtisoslashtirilgan ma'lumotlar bazalari zamonaviy tashkilotning majburiy xususiyati hisoblanadi.

2019-yil yanvar-iyul oylarida aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining hajmi 111,0 mlrd. so'mga teng bo'ldi. O'tgan yilning mos davriga nisbatan ushbu turdagi xizmatlarning o'sishi 10,8 % ga etdi. Ko'rsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmidagi ulushi 5,0 % ni tashkil etdi.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmida eng katta ulushni telekommunikatsiya xizmatlari (simli va mobil aloqa xizmatlari, Internet tarmog'i, yo'ldoshli aloqa xizmatlari va boshqalar) egallab, 99,2 % ni tashkil etadi.

2019-yil yanvar-iyul oylarida aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining tarkibi, %

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari umumiy hajmida nashriyot xizmatlari 0,4 %, kompyuter dasturlashtirish, maslahat berish xizmatlari va boshqa yordamchi xizmatlar – 0,4 %, boshqa xizmatlar – 0,4 % ni tashkil etadi.

2017-2021 yillarga mo'ljallangan Harakatlar strategiyasining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblangan ta'lim va fan sohasini rivojlantirish quyidagilardan iborat:

uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish;

ta'lim va o'qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish asosida oliy ta'lim muassasalari faoliyatining sifati hamda samaradorligini oshirish, oliy ta'lim muassasalariga qabul kvotalarini bosqichma-bosqich ko'paytirish;

ilmiy-tadqiqot va innovatsiya faoliyatini rag'batlantirish, ilmiy va innovatsiya yutuqlarini amaliyotga joriy etishning samarali mexanizmlarini yaratish, oliy o'quv yurtlari va ilmiy-tadqiqot institutlari huzurida ixtisoslashtirilgan ilmiy-eksperimental laboratoriyalar, yuqori texnologiya markazlari va texnoparklarni tashkil etish.

2019-yil yanvar-iyul oylarida ta'lim sohasidagi xizmatlar hajmi 74,0 mlrd. so'mga yetib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish 17,5 % ni tashkil etdi.

Ko'rsatilgan ta'lim sohasidagi xizmatlarning eng katta hajmi Jizzax shahrida qayd etildi. 2019 yil yanvar-iyun oylarida 49,7 mlrd. so'mga yetdi. Buning sababi, oliy o'quv yurtlari hamda to'lov-kontrakt asosida xizmat ko'rsatadigan xorijiy oliy o'quv yurtlari filiallarining katta qismi bu erda joylashganligidadir.

2018-yil yanvar-iyun oylariga nisbatan yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarning o'sish sur'ati 111,5 % ni tashkil etdi, hajmi esa 12,2 mlrd. so'mga oshdi va 66,0 mlrd. so'mga etdi.

Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar hajmida oziq-ovqat va ichimliklar bilan ta'minlash bo'yicha xizmatlarning ulushi 89,8 % bilan ustunlik qiladi.

2019-yil yanvar-iyul oylarida yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarning tarkibi, %

Ushbu turdagi xizmatlarning o'sishiga dam olish uylari, bolalar lagerlari, kottedjlar va boshqa dam olish maskanlari xizmatlariga bo'lgan aholining talabi o'z hissasini qo'shdi.

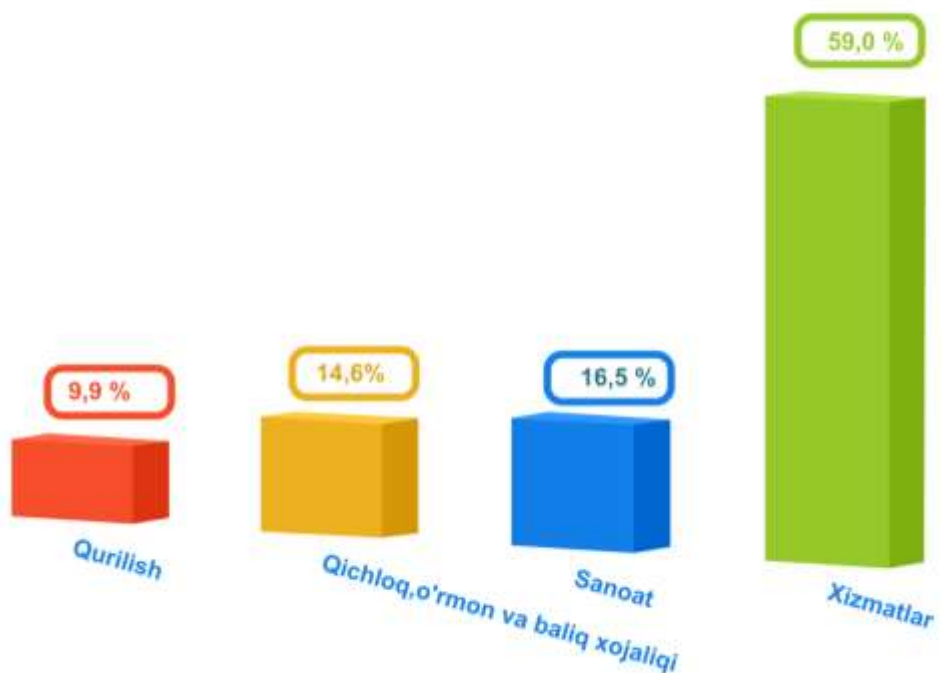
Viloyatida sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish chora-tadbirlarini amalga oshirish doirasida aholiga tibbiy va ijtimoiy-tibbiy xizmat ko'rsatish qulayligi hamda sifatini oshirish, aholining yuqori sifatli tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, ularga maxsus va yuqori texnologik tibbiy yordam ko'rsatishga yo'naltirilgan, eng avvalo, uning dastlabki bo'g'inini, tez va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish tizimini yanada isloh qilish aholiga tibbiy yordam ko'rsatishning zamonaviy tizimini shakllantirishda ijobiy natijalarga erishishga muvaffaq bo'lindi.

2019-yil yanvar-iyul oylarida sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar hajmi 38,7 mlrd. so'mga teng bo'ldi. O'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish sur'ati 107,1 % ni tashkil etdi.

2019-yil 1-avgust holatiga viloyatda jami faoliyat ko'rsatayotgan tashkilot va korxonalar soni 16,6 ming birlikga teng bo'ldi, ulardan 9,8 ming birligi xizmatlar sohasiga jalb qilingan, bu ularning umumiy sonining 59,0 % ni tashkil etdi.

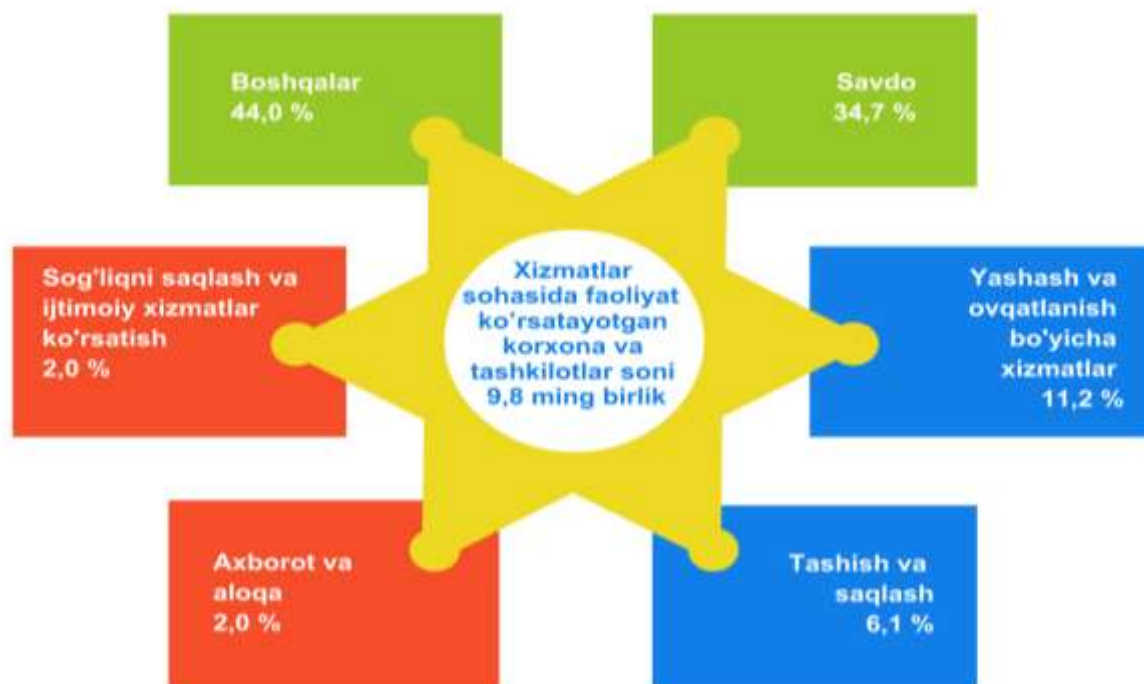
**2019-yil 1-avgust holatiga
korxonalar va tashkilotlarning umumiy sonida
xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotganlarining ulushi, %
(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)**

2019-yil 1-avgust holatiga, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar tarkibida savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxonalar va tashkilotlar (34,7 %) yuqori ulushni egallaydi.

Yashash va ovqatlanish xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning ulushi 11,2 % ni tashkil etdi.

2019-yil 1-avgust holatiga xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha tarkibi, %
(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

Tashish va saqlash faoliyati bilan shug'ullanuvchi faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning xizmat ko'rsatish sohasidagi korxonalar va tashkilotlar umumiy sonidagi ulushi 6,1 % ni tashkil etdi.

Axborot faoliyati bilan shug'ullanuvchi va aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning ulushi 2,0 % ga teng bo'ldi.

Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning ulushi 2,0 % ni tashkil etdi.

Ma'lumot uchun: 2018-yil 1-avgust holatiga, xizmatlar sohasida 8,1 mingta korxonalar va tashkilotlar faoliyat ko'rsatgan. Ularning umumiy tarkibida eng katta qismini savdo xizmatlari (30,8 %), yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar (11,2 %), tashish va saqlash (6,0 %), axborot va aloqa (2,0 %), sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish (2,4 %), boshqa turlar – 47,6- % tashkil etgan.

O'tgan yilning shu davriga nisbatan xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning sonini taqqoslasak, 2019-yil 1-avgust holatiga kelib u, 1,7 ming birlikga, o'sish sur'ati 120,3 % ga oshdi.

Xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining munosib turmush sifatini ta'minlash ko'rsatkichi hisoblanadi.

Xizmatlarning xilma-xilligi va yuqori sifati, odamlarning salomatligi va kayfiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ishchilarning mehnat unumdorligini oshiradi, iste'mol xarajatlarini kamaytiradi, bo'sh vaqtni ko'payishiga inkon beradi va bo'sh vaqt samaradorligini oshiradi.

**Jizzax viloyati statistika boshqarmasi
xizmatlar sohasi statistikasi bo'limi**

Ma'sul: N. Xoliqov

tel: 71-230-83-58

72-222-79-69